

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ

Коваль Олена Іванівна

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-2143-7311>

викладач кафедри мовної підготовки

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Україна

Наразі вивчення української мови набуває все більшої популярності серед іноземних громадян. Викладання державної мови в медичному університеті покликане допомогти студентам-іноземцям здобути потрібних компетенцій та набутти лексичного досвіду у майбутній професійній медичній діяльності.

Студенти-іноземці, вступаючи до вищих медичних навчальних закладів України, здебільшого обирають основною мовою навчання англійську, проте українська залишається невід'ємною частиною навчальної програми.

Перед викладачем постає завдання створити такі умови вивчення української мови, щоб студенти могли активно користуватися нею в усіх сферах громадського життя, оскільки іноземні студенти використовують мову і як інструмент набуття професійних знань, і як засіб повсякденного спілкування [1].

Активний розвиток та модернізація системи освіти, що відбувається в Україні, висувають нові вимоги до підготовки медичних фахівців із інших країн та вимагають створення нових технологій, оновлення освітніх програм і використання інтерактивних методів навчання української мови як іноземної. Освітній процес має відповідати практичним потребам сучасних студентів-медиків і сприяти якісній підготовці майбутніх фахівців. Саме тому важливим є впровадження в освітній процес інтерактивних методів.

Використання інтерактивних методів навчання досліджували: І. Лук'янченко, П. Шевчук, Н. Коломієць, О. Пометун, Л. Пироженко, О. Коротаєва, Н. Суворова, Т. Сердюк, Т. Сазерленд та інші.

Зазвичай виділяють такі три основні моделі навчання: традиційна (класична), активна й інтерактивна. Серед основних особливостей традиційної моделі – засвоєння студентами матеріалу в формі лекцій чи з тексту підручника, не беручи при цьому участі в обговоренні. Активна ж модель передбачає стимулювання пізнавальної діяльності та самостійності студентів, взаємодію в системі студент-викладач та наявність творчих завдань.

Інтерактивна модель – це процес взаємодії викладача та студента, використання моделювання життєвих і професійних ситуацій, рольові ігри та методи, що дають змогу створити ситуації пошуку, співпереживання, суперечностей, сумніву, переконання, аналізу та самооцінки своїх дій, спільне розв'язання проблем [7, с. 10]. Інтерактивне заняття передбачає організацію освітнього процесу таким чином, щоб були задіяні різні види завдань (діалоги, монологи, дискусії, ігри), форми навчання (парна, групова робота, рідше – самостійна), робота з різноманітними джерелами інформації (аудіо- та відеоматеріали, журнали, газети тощо) [5]. Важливим є те, що викладач має створити найбільш комфортну психологічну атмосферу для результативного процесу засвоєння мовного матеріалу й належні умови для творчого навчання мови. Викладач коригує та направляє діяльність студентів-іноземців через співпрацю з ними.

Найбільш відомі методи інтерактивного навчання: метод кейсу, метод проєктів, рольові та ділові ігри, тренінгові заняття, командні конкурси і змагання. Також активно використовуються елементи і прийоми інтерактивного навчання в традиційних формах навчання вищої школи – робота в парах, робота в малих, робочих або творчих групах, мозковий штурм тощо [7, с. 11]. Для формування у студентів-іноземців мовних, мовленнєвих і комунікативних умінь і навичок можна запропонувати такі види завдань на заняттях із української мови як іноземної:

1. Метод case-study полягає у розв'язуванні кейсів, вирішенні проблемних ситуацій. Практична реалізація методу заснована на тому, що викладач пропонує для обговорення та вирішення ситуації, які мають бути максимально наближеними до реальних життєвих умов. Це слугує для студентів певним сигналом для активації дій та залучення до пошуку конкретного матеріалу з метою розв'язання навчальної та життєвої задачі. Студенти у процесі вирішення проблеми здобувають нові навички та компетенції мовного спрямування.

2. Дискусія, у процесі якої невеликі групи студентів обговорюють певну проблемну ситуацію, після чого презентують одне або кілька рішень, сформованих у процесі обговорення. Це надзвичайно важливе завдання на заняттях із української мови як іноземної та дієвий засіб пізнавальної діяльності студентів у процесі навчання, оскільки вважається ґрунтовним публічним обговоренням спірного питання.

3. Повідомлення для соціальної мережі про подію, яка вас вразила: студент пише повідомлення про подію або ситуацію, свідком якої він був і своє враження від неї. Або ж студент-іноземець розповідає про почуту ним новину й висловлює свою думку стосовно неї [6, с. 188].

Варто наголосити, що групове навчання передбачає переважно роботу парами або малими групами, виконуючи завдання, наприклад, з обговорення певного текстового матеріалу, визначення ставлення співрозмовника до зазначеного питання або ситуації. За нашими спостереженнями, найбільш дієвими є вправи, у процесі виконання яких висловити власну думку чи ставлення до ситуації може кожен студент-іноземець.

Результативним інтерактивним методом навчання, на нашу думку, є ділова гра, яка вважається формою побудови в аудиторних умовах ситуацій, що виникають у процесі професійної діяльності медичного працівника, є характерними для окремих видів медичної практики, сприяє суттєвому розвитку професійних компетенцій, формує навички взаємодії з колегами, необхідні ділові якості фахівців.

Доцільно створити на заняттях із української мови як іноземної реальні та уявні мовні ситуації, в ході яких студенти братимуть на себе конкретні соціальні ролі, вироблятимуть алгоритми вирішення проблем, наближаючись до необхідного результату, добираючи доцільну лексику, вивчаючи медичну термінологію, занурюючись у професійну атмосферу.

Ми переконані, що чітко продумані згідно з особливостями потреб професійного медичного спрямування ділові ігри допомагають іноземним студентам значно швидше адаптуватися в соціумі. Таким чином, педагог під час аудиторної роботи стимулює надбання студентом-іноземцем соціального досвіду, що є вкрай необхідним у процесі реалізації ланцюжка лікар-пацієнт для студентів вищих медичних навчальних закладів.

Ділова гра допомагає реалізувати основний методичний принцип викладання української мови як іноземної – комунікативну спрямованість навчання, сприяє

підвищенню у іноземних студентів мотивації до вивчення української мови, дозволяє враховувати їхні інтереси, нахили, сферу діяльності, моделювати ситуації реального спілкування [3].

Викладач розглядає ділову гру як одну із ефективних форм організації навчального процесу в групі студентів-медиків, для яких українська мова не є рідною, для студента ж це своєрідна професійна діяльність в ігровій формі, яка суттєво допомагає засвоїти необхідний лексичний чи граматичний матеріал, знівелювати мовні бар'єри, реалізувати навчальні цілі.

Виробленню вкрай важливих комунікативних навичок у студентів-іноземців сприяє насамперед те, що практично весь навчальний час у діловій грі відведено на мовленнєву практику. Разом із цим активним має бути не лише мовець, а й слухач, адже він повинен зрозуміти і запам'ятати репліку партнера, асоціювати її з ситуацією, визначити наскільки вона коректна стосовно ситуації та правильно на неї відреагувати.

Здійснення фахової підготовки іноземних громадян — непросте завдання, адже при вступі у навчальний заклад студентський контингент не володіє українською мовою. Тому її вивчення є важливим складником професійної підготовки за обраною спеціальністю, а сама мова — засобом отримання освіти. Для навчання іноземців в українських вишах знання української мови — це необхідність. Глибоке занурення у мовне середовище дає можливість забезпечити певну адаптацію іноземців до нових соціальних і лінгвістичних ситуацій, що виникають у навчанні та побуті [4].

Інтегрування сучасної системи вищої освіти України в європейську визначає нові завдання і умови надання освітніх послуг. Динамічний розвиток сучасного світу сприяє кардинальним змінам у фаховій підготовці іноземних студентів, де пріоритетним виявляється ефективне викладання української мови як іноземної, оскільки процес адаптації до мовнокультурного середовища іншої країни здійснюється насамперед через опанування нової мови, за допомоги якої має здобуватися професійна освіта у вищому закладі [2].

Отже, завдання викладача полягає у мотивуванні студента-іноземця вивчати українську мову, сприяти поповненню його тезауруса, застосуванню на практиці вивченого матеріалу, подоланню мовних бар'єрів, спонуканню до самостійного оволодіння мовними компетенціями в умовах практичної та дослідницької діяльності. Реалізації саме таких цілей сприяє використання інтерактивних методів викладання української мови як іноземної для студентів вищих навчальних медичних закладів.

Список використаних джерел:

1. Ключник В. Я. Проблеми вивчення української мови іноземними студентами / В. Я. Ключник // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи: зб. наук. праць / Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – Вип. 79 (т. 1). – С.154-157.
2. Лобода Т. М. Методичні засади викладання української мови як іноземної у вищих навчальних закладах / Т. М. Лобода // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 8: Філологічні науки (мовознавство і літературознавство): зб. наук. праць. - Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. - Вип. 9. - С. 82-88.

3. Мухаровська Н. І. Роль засобів рольової/ділової гри в розвитку комунікативних умінь студентів-медиків / Н.І. Мухаровська / Інновації в освіті: інтеграція науки і практики. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 277-288.
4. Назаревич Л. Т. Вивчення української мови як іноземної: прийоми та методи ейдетики / Л. Т. Назаревич // *Studia methodologica*: [науковий альманах]. – Тернопіль: ТНПУ, 2015. – Вип. 40. – С. 240-244
5. Пометун О. І., Пирожено Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. – Київ: А.С.К., 2004. – 192 с.
6. Савченко Л. А. Особливості інтерактивного навчання на заняттях з української мови як іноземної / Л. А. Савченко // Проблеми і перспективи підготовки іноземних студентів: зб. наук. праць. – Харків: ХНАДУ. – С. 185-189.
7. Ягоднікова В. В. Я Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. – Київ: ДП «Вид. дім «Персонал». – 2009. – 80 с.